

Цетиње, 16. маја.

За који дан састаје се у Петрограду свесловенски конгрес. Изасланици словенских народа кренули су се већ на пут, да се у тој великој словенској метрополи састану. О чему ће све рјешавати, видјећемо, али једно је још сад извјесно: приступиће се озбиљно културној организацији свега Словенства. Културној, јер политички карактер по превасходству овај конгрес не може имати. Ту неће бити заступљени само слободни народи већ и они, који трпе туђ јарам. Њима се ваља враћати домовима, а зна се шта их чека ако би у Петрограду судјеловали у каквој политичкој организацији. Велеиздаја не би им фалила.

Али и са културном организацијом можемо бити задовољни. Главно је да се збијемо у цјелину и да се осјетимо као једно свесловенско море. До сада, и ако се нијесмо цијепали на душманске логоре, опет смо ишли сваки својим путем и на тај се начин разилазили. Марили смо један за другог, али је то било као кад једно за друго питају далеки рођаци. Друкчије је кад нас везују заједничке установе, заједнички културни циљеви и погодбе узајамне помоћи у злу као и у добру. Нарочито ово пошљедње. Што више погодаба за јединство, тим и јединство чвршће.

Само се по себи разумије, да један такав чин не може остати усамљен без веза са осталим животом. Кад се народ не осјећа самац на свијету, он у свима правцима показује више животне енергије, не само у културном. На чему и како ће се та енергија испољити, није потребно нагађати. Вријеме ће то показати. Свакојачко ће живот словенски бити изразитији но до сад и кроз њега ће куцати више и јачих дамара, но што је до јако куцало.

Крајње је вријеме и било да се прикупимо. Овако, растављени и остављени сваки себи, били смо пусто масло за похлепне сусједи. Словенска раса, тако многобројна, постала је предмет грабежи свих несловенских народа и држава, које су око ње. Кад се групишемо, макар и на културном пољу, то тако лако даље неће моћи да иде. Јачаће у нама свијест заједнице и моћи.

Прикупљањем око Русије и рускога народа постаћемо чињенице са којима ће се морати рачунати више но до сад, а Русија с нама сила, која ће, ма колику огромност сама собом представљала, два и трипут огромнија постати но што је била без нас. Ствар није само у нашој бројној снази, него и у позицијама, које заузимамо према руским непријатељима. Једне од тих позиција су истакнуте као јаке пред-

страже, а друге у самим њедрима непријатељским.

Као центар Словенства, ма и културног, Русија ће све више водити словенску, а све мање несловенску политику, какву су проповиједали и какву приповиједају руски германофили. Нема их много, али су од уплива. Могли су утицати на правац спољнога живота руске државе за то, што руска и опште словенска снага није била организована. Сад се у Русији чује глас народа, а тај глас тражи свесловенску политику у Русији.

У Европи се развија нечујно један одлучан процес међу мјеродавним духовима. Сви осјећају да се ближи дан коначног разрачуњавања, кад ће се можда за вјекове одредити правац историје европских народа и држава. Траже се савези и напрежу се пошљедње силе у наоружању. Не потцењују се више ни најмање државе. Покушава се да се дојакошњи савези и споразуми растуре, и да се силе друкчије групишу. Нарочито је Њемачкој много до тога стало да задобије Русију, а да је отуђи од Француске и Енглеске. И око тога је сад подмукли лом. Чују се гласови и у самој Русији, да се ова приволи Њемачкој. Противу тога је све што словенски мисли и ради. Свесловенски је конгрес један дио тих напора, да се германофиство за свагда сузбије. Уз Германију Русија се мора одрећи Словенства и оставити га да га Њемачка и Аустро-Угарска прогутају. А прогутају ли га и сваре ли га, ред ће онда доћи и на њу. Ако ли се пак приволи Словенству, онда је судар између те двије расе неминован, а пobjеда на страни онога, који буде спремнији и јачи. Свесловенски конгрес је један од оних знакова на води, који показује куда се испод ње крећу силе и куда упућују догађаји.

Нека је у добри час!

Султанова пријестона бесједа

Прошлог четвртка нови султан био је у парламенту и том приликом је прочитао своју пријестону бесједу, када су му сви сенатори и посланици положили заклетву.

Султанова пријестона бесједа гласи: „Милошћу божијом и душевном помоћи пророка засјео сам недавно на стари пријесто Османа, чији сам законити наслједник, а све то вољом народа. Данас ми дрхће срце од весеља и поноса, што се налазим у средини својих сенатора и заступника, који персонифицирају наш велики отомански народ. Увјеран сам, да народ дијели са мном увјерење, да напредак и будућност наше миле отаџбине зависи од устрајног и озбиљног провађања уставнога режима, па мислим, да није нужно потоње тумачење, у којем се тај уставни режим подудару са шеријатом и општим установама цивилизације. То је сигурно да ћу свим законитим средствима и уставним путем радити на бољитку и срећи својих народа без изнимке. Молим свемоћњег за милост, да могу постићи ову моју најтоплију жељу.

Нашој отаџбини, која пролази кроз врло значајне дане, треба више него

икада правог родољубља и искрене слоге свих њезиних синова, да се постигне опет оно, што се је изгубило и да се осигура напредак земље. Једнако сам увјерен, да ће око тога поради сви отомански народи.

Врло сам био узбуђен због вијести о догађајима у Адани. Немири су угушени, и закључено је кривце казнити, а оне, који су настрадали, потпомоћи и одштетити. Желим, да се такви догађаји, који се противе вјерском и хуманитарном осјећају, не понављају ни у којем дијелу ни страни државе. Полажем оне мјере, како се овакви догађаји не би више нигдје ни никада поновили, да се уведе опет мир и ред.

Синови ће заједничке отаџбине мјесто свађе и препирке пружити себи руке и поради, да исцрпе у своју корист природна богатства њена. Потребно је прије свега, да се проведу реформе у управној судбеној и финансиској служби, па да се с мјеста предузме све, да се усаврши наша поморска и копнена војна сила, да се прошири настава. Да узмогнемо достигнути овај мој циљ, позивам у помоћ оба законодавна тијела.

Уставни режим, који смо саградиле на добром темељу, подигао је на страни углед и кредит државе. Наш је одношај према иностранству и велесилама најбољи. Желим, да се ови искрено пријатељски одношаји још више учврсте — па код нашег рада помагао нас Бог!“

Пренос В. Теодоровића

Ових дана је на свечан начин извршен пренос костију највећег српског добротвора Велимира Теодоровића из Минхена у Биоград.

Велимир је био незаконити син књаза Михаила, а родио се 1849. г. у Ројичу, гдје се тада књаз Михаило бавио. До своје осме године Велимир је провео код матере, а 1857. г. га је књаз Михаило довео у Србију и школовао. У Биограду је Велимир свршио основну школу и гимназију, а затим се школовао у Швајцарској. Како га је тамо затекло убиство књаза Михаила, он се више није ни враћао у Србију и цио је свој живот провео на страни. Па и поред тога, Велимир је остао прави Србин, што најбоље свједочи његова пошљедња жеља: све што је имао даровао је Србији, а тај дар износио је неколико милиона.

Сјећајући се свога ријетког добротвора, у Србији се настало, те су његове кости сада пренесене у Биоград и на свечан начин покопане.

Пренос костију овог великог српског добротвора извршен је на врло свечан начин.

Кости су његове ископане из минхенског гробља, гдје је први пут сарањен, те су пренесене у Биоград.

На жељезничкој станици прочитао је молитву митрополит Србије, а у име државног савјета, који рукује легатима по коњиковим, држао је лијеп говор Андра Николић, члан државног савјета. Са станице је тијело пренесено у саборну цркву. Спровод је био свечан, и у њему су узели учешћа најугледнији људи у Србији. Опјелу је чинодјелствовао митрополит Димитрије, епископ Сава и петнајест протојереја, свештеника и ђакона. По свршеном опјелу држао је говор митрополит, а по том је тијело на свечан начин однесено на гробље, гдје је укупано у нарочито саграђеној гробници. На гробљу се са посртним остацима Теодоровићевим опростио предсједник биоградске општине Вуловић.

Теодоровић је све своје имање завјештао српској просвјети и привреди. Светао му помен био!

Мисли

Наш политички живот, који у свој својој покварености избија на врхунац, не познаје народне биједи, не познаје народна зла.

Има политичара који виде само себе, а та их слика својим сјајем тако примамљује, да осем себе не виде ништа.

Дужност је интелигенције да се приближи народу и створи јачу духовну везу између себе и њега не само у поли-

тичким теоријама, него и у односу на просвјетивање народа у свима правцима.

Треба да је један дух, а много снаге, па тек тада може се очекивати успјех у послу.

Српство

У Пећи нема Срба. Приликом пописа нуфуса у Пећи, тамошњи Срби најодлучније су протестовали што их записују у нуфусе као „ортодокс“. Кад су се о томе пожалили мутесарифу, он им је одговорио, да се у нуфус не могу завести као Срби, него само као „ортодокс“. Још је додао, да ће свакога строго казнити ко се буде томе противио. Због тога је праћен протест.

Двадесетогодишњица. Народна Банка у Србији основана је прије двадесет и пет година, те ће 2. јула овај јубилеј бити прослављен на свечан начин.

Нове српске школе. У околини Битоља дозвољено је да се отворе нове српске школе у Степанцима, Присаду, Небриговцу, Г. Дупрачану, Дреновцу, Дољану, Костинерима, Госторадиљу, Добници и Строватији.

Биће затворена. Реална гимназија у Митровици, у Сријему, биће затворена, јер су хрватске власти нашле да се у њој шири „велеиздајничка пропаганда“. Чак им и школе сметају!

Словенство

Чешка неће са Аустријом. У Лондону се приређује хемиска изложба, на коју је позвана да судјелује и Чешка. На то су из Чешке одговорили да пристају судјеловати, али под условом, да буде засебно заступљена, а не са Аустријом, што је и усвојено. То је Нијемце толико увриједило, да су се повукли са изложбе, те гоне и Аустрију да то учини.

Разлог у — песници. Приврженицима Франковим толико је крв узаврила, да не престају, да се физички разрачунавају са сваким оним који им није у вољи. Тако су прије неки дан ухватили једнога новинара, Звонимира Бољана, и на мјесто га испребијали. — Просвјетљеност!

Продаја Пољске. У шовинистичкој заслијепљености њемачки листови доносе, да ће Русија свој дио Пољске Њемачкој — продати. Види се, да им се усладила куповина народа, само што то од Русије неће никад дочекати!

Неће више служити војску. У Русији се сада ради на томе, да се Јевреји више не примају у војску, него само да плаћају војницу. Ова одлука биће донесена чим се донесе одлука колико ће војница износити.

Суви зулуми у Херцеговини

Anri sakra fames.

Билеће, 7. маја.

Ова се изрека потпуно може примјенити на аустријске власти и велики дио кнезова у Босни и Херцеговини, јер је код њих завладала „проклета глад за златом“. Па да се колико толико засите и да дођу до циља свога усвојили су потпуно папско-језуитско начело: „циљ оправдава средства“, те се сада, без икаква обзира, служе свакојачким средствима, да дођу до свога циља. Све глобе, које су узете у билећком котару од појединаца, који су ускочили у Црну Гору, пакирају се засебно и на сваком пакету написана је сума узете глобе, име и презиме оглобљенога, а свакоме појединцу уручена је писмена потврда о пријему глобе. Пакети са новцем налазе се код котарског предстојника, а списак о свима глобама учињен је преко окружне области земалској влади у Сарајево.

Изгледало ми је загонетно, зашто глобе посебно пакирају и код котарскога уреда држе, па сам се обратио једном мом пријатељу са питањем, да ми то разјасни. На ово питање пријатељ ми одговара: „Сазнао сам, да је министарство наредило, да се с глобама тако уредује као и то, да ће се ова глоба повратити свима усташима, када се поврате у Херцеговину, али се ова наредба чува у тајности, да се за њу не сазна...“

Котарском предстојнику бијаше мало, што је продао сав собни намјештај Леонтија Нинковића у корист државе, па је позвао познато издајницу српскога народа Јова Анђелића, кнеза из Дубочана у рекао му: „Договори се с Јовом Јевтовим и Новицом Стојановим (Анђелићима) те распитајте, да ли још што-год има Леонтијево код Добраћева, да продамо, јер је он посланик билећког котара, па би се требали од њега што боље наплатити!“ Кнез Анђелић са својим братом, по примјеру својих предака, који су вјерно Турке служили и за издају своје браће берате од турских босанских везира добивали, тајним начином је извршио препоруку свога шефа, али ипак без успјеха, јер је све био казао при првој заплени. У томе је био толико ревносан, да су и манастирске ствари, које су биле измијешане са Леонтијевим, продане.

Послије неколико дана кнез Анђелић пријавио је предстојнику, да се коњ Леонтијев налази у Косијереву, који би се могао тајним начином добавити, нашта му предсједник рече: „Ако у томе успијеш, добићеш лијепу премију!“ И збиља, кнез је у томе успио, јер се коњ скоро обрео код Добраћева, кога су жандарми ухватили и у Билећу предали. Коњ је продан 6. маја ов. год. на лицитацији, а купио га је Машо Р. Вуковић с Меке Груде за 236 Круна.“

Истог дана, када је коњ продан удариле је крупа и учинила велику штету у Билећу. У самим прозорима на кућама прошијењена је штета на 700 К. Народ је тога дана јавно говорио, да су безакони поступци аустријске владе и неких кнезова већ и самога Бога расрдили тако, да је Он сам — мјесто европских сила — почео кажњавати угњетаче српскога народа, а с њима заједно и невини српски народ.

Но, пошто је Леонтије био продао свога коња Јосифу Лекићу, што је било добро познато кнезу Анђелићу, и преко њега предстојнику Страсману и што се може доказати уверјењем бањског капетанског суда, то се надамо, да ће Књажевска Влада оложити протест код владе аустријске, ради овакога поступка њених органа и то, баш у времену, када се ради на успостављању пријатељских односа између Црне Горе и Аустро-Угарске.

Ми ћемо сачекати из разлога, да не би с наше стране учињена каква нетактичност. А ако и даље код аустријских власти буде владала „проклета глад за златом“, и ако се буду служиле досадашњим средствима, да дођу до свога циља, онда ћемо им одговорити начином часним, али ипак који њима неће бити нимало пријатан. *Vederemo.* *Пантиша Трић.*

Поглед по свијету

Вјести из Турске

— У Турској ће се ковати нови новац у сребру, на коме ће бити царски грб и натпис: „Уставна отоманска владавина“, а затим вриједност новца словима и бројевима, година ступања на пријестоловог султана и година ковања новца.

— Турска до сада није имала своју историју на турском језику. Зато је сада влада повјерила Абдул Рахман ефендији, б. министру просвјете да је напише.

Савез Аустрије и Јапана

Како доноси страни листови, између Аустрије и Јапана склопљен је савез. Тај

ПОДЛИСТАК

КОНСТАНТИН ГИЊАР

— Жан Ришпен —

На рад! на зло! добро остаје непознато (A. de Musset.)

Муж и жена Гињар, који су се узели из љубави, страшно су желели једног сина. Као да је ово мало биће, толико жељено, хтјело да ускори испуњење њихових зајета. — Дође на свијет прије времена. Његова мајка умрије због тога, а отац му, не могавши подијети ову смрт, објеси се из очајања.

Константин Гињар имао је примјерно али несрећно дјетињство. Вријеме у колеџу проводио је радећи задатке за казне, које није заслуживао, пријемајући удареца намијењене другоме, и био је бољестан на дан испита. Сврши науку с именованим лицемјера и неваљала бака. На испиту зрелости радио је свом сусједу латински задатак, који би промажен, а њега отјераше с испита што је превисоко.

Тако злосрећни почетци учинили би обичну природу злом. Али Константин Гињар бјеше врло добра душа и, увјерен да је срећа награда за врлину, одлучи да побједи злу срећу витештвом.

Ступи у једну трговачку кућу, која сјутра дан изгоре. Усред пожара, видећи свога го-

глас потврђују и руски листови. Овим савезом се иде на то, да се Русија поколеба у свом држању и да буде приступачнија Аустрији.

Криза у Угарској

Министарска криза у Угарској још једнако граје. Још једнако се међу угарским политичарима ломе кољба око превласти, још једнако се савјетује, договара, комбинирају и изналази начин за излаз из ситуације, још се једнако све пашти, да се круни додвори и да се стекне њено повјерење — још непрекидно траје борба око министарских столица. Само, изгледа, „всује труд узалуд“.

Векерле је био у Бечу и разговорио се са владаром, а и остали политичари дошаптавају своја мишљења, да би се кризи учинио крај, па и поред свега тога неће се претјерати ако се рече да је крај кризе у Угарској недогледан.

Противњемачке демонстрације

Долазак Словена са свију страна у Петрограду, а нарочито из Аустро-Угарске, приврженици словенске идеје нијесу могли да пропусте, а да га не употријебе као противњемачке демонстрације.

Код дочека гостију у Лаври Александра Невоског држао је митрополит Антоније противњемачки говор „Германски народ“, рекао је он, „мисли, да је душевно виши и културнији него остали народи. Германи настоје, да и одјарме и германизирају читав свијет. Ми нећемо слиједити Германи у томе правцу“.

У друштву словенске солидарности, држани су такође говори противу Нијемаца. Предсједник думе Хомјак рекао је да ће идеја словенске слободне дати карактер двадесетом вијеку, а сенатор Команковски држао је говор, којим је позивао присутне у борбу противу Нијемаца и молио Малорусе из Аустрије да потпомогу Русију. Малорус Александер на то је изјавио, да Малоруси једино у тој нади живе.

И свечана сједница руско-пољског друштва дисала је противњемачким духом. Др. Вергун споменуо је да су руске трупе газиле већ по Берлину, те је то изазвало силно расположење.

Тако о овоме пишу њемачке новине, па не могу никако да се уздрже, а да се на Словене оборе свима најгорим погрдама.

Ситуација у Хрватској

Као што је врло добро познато, барон Павле Раух не ужива ни мајо симпатије у народу коме је бан. Због тога се и заложиле свима силама, да разним махинацијама задобије оно, што му оскудјева, али су сви његови напори узалудни.

Познато је и то, да је Хрватска и Славонија од дужег времена без земаљског сабора. Тамо сабор постоји само на папиру. Сада му је препоручено, да учини крај неуставности, те да се поистара за саборски рад. Отуда је по Хрватској и Славонији постала ужурбана трка међу владиним приврженицима око тога, да оснују владину странку. Та би се странка звала уставна и била би регрутована махом из људи зависних од владе. Новоскована уставна странка би са франковцима направила пакт и тако би заједнички, како то они смјерају, ушли у изборну борбу против коалиције.

Судећи по тешком порођају ове странке слабо да ће од ње што бити.

сподара у очајању, баци се у пламен, да спасе касу. Опаљене косе и сав у ранама стиже, с опасношћу свога живота, да разбјеже касу и да из ње извуке хартије од вриједности.

Али их ватра упишти у његовим рукама. Кад изађе из ватре, ухватише га за јаку два полтицаја, и мјесец дана за тим осуде га на пет година тамнице, што је, користећи се пожаром, покушао да присвоји новце, којима није пријетила никаква опасност у несагоривој каси.

Деси се буна у централној тамници, гдје је он био. Хотећи да помогне нападнутом чувару, подметну му ногу, и бунговници убише чувара. Одмах га послаше на десет година у Кајену.

Увјерен у своју невиност, утече, дође у Француску под другим именом, мислећи да је ушао у траг фаталности, и поче да чини добро.

Једног празничног дана видје једног бјесног коња, гдје јури с колима право у шанац. Дохвати коња за главу, доби изломљен чланак од руке, изломљену ногу, претучена ребра, али успије да спречи неваљалица пад. Само животиња устукну и врати се на пут, па се стропшта у сред гомиле, гдје прихвати једног старца, двије жене и три дјетета. Не бјеше никог у колима.

С Митрополитова пута

Брчели, 10. маја

Вјест о доласку Њ. Високопреосвештенства у Брчелима свакога је обрадовала, те су у тој радости племенци жељно очекивали означени дан његовога доласка.

У петак 8. маја, кад звона са цркве у Буковику, огласише долазак митрополита, народ је већ био изашао у сусрет високоме госту и на граници свога племена „Балинама“ упоређена получета, без оружја, мјешовита основна брчелска школа и мноштво народа са свештенством на челу поздравиле долазак свога архијереја. Одавање војничке почасти, бацање цвијећа по путу са стране мале дјече, куда је Високопреосвешћени пролазио до стола, гдје се имао одморити и на ком су биле поређане здравнице изнесене од општине Бријешке, саставни дио племена Брчела, одједи бурних усклика: „добро дошао“ даваху диван призор.

Чим је Високопреосвешћени до стола дошао, поздравно га је добродошлицом г. А. Јовановић. Поздравна ријеч била је од присутних често прекидана одушевљеним усклицима: „Живио Господар и Његов Узвишени Дом“, а такође и усклицима: „Живјело Њ. Високопреосвештенство.“

На поздравну ријеч, одговорио је г. митрополит подужим говором, наглашујући рад и напредак како племеника и Црмничана, тако и држављана уопште — све благодарјећи очинском старању Њ. Кр. Височанства Књаза Господара. Маса присутног народа пропатрала је тај говор дуготрајним клицањем: „Живио Господар“.

Послије малог одмора г. Митрополит у пратњи свештенства и многобројног народа кренуо се манастиру Св. Николе у Брчелима уз пјевање патриотских пјесама и брујање звона са свију цркава племена Брчела.

У 6 сати приспео је у манастир и ту је био дочекан на улазу у црквену дворште нарочито за то удешеним и цвијећем и тробојницама окићеним од мјесног свештенства.

По извршеном обреду у цркви Њ. Високопреосвештенство је одсјело у кућу мјесног свештеника Николе Јовановића. Сјутри дан 9. маја изјутра рано почеле су долазити депутације свијех племена црмничке нахије пред манастир Св. Николе, да поздраве долазак митрополитов. У 8¹ сати отпочела је тог дана архијерејска служба, коју је обављао г. Митрополит са шест свештеника и ђаконом. Црква, ма да је просторна, није могла примити у свјетлости ни трећину присутног народа, који се бијаше слегао да чује божанствену литургију на тако сјајан начин извођену. Кад је наступило митрополитство за Њ. Кр. Височанство Књаза Господара и Његов узвишени Дом, онда су с једне стране узвишце, „Бјелово брдо,“ почеле цуцати прапнице по народном обичају, који су одједи пролазили ваздух од Тројнице до Бјеласице и давали излив непоколебиве љубави и оданости народне свом узвишеном Владару и Његовом Дому.

У цркви је г. Митрополит држао говор, који је трајао пола сата. Тај говор је био прожет поуком и упућивање народа на побожност, љубав, слогу, опрштају увреду, послушност старијима и на оданост Њ. Кр. Височанству Књазу Господару.

Послије св. литургије Њ. Високопреосвештенство је примао пред храмом де-

путације црмничких племена и ту као и цркви давао им сходне поуке, а пошто је и женски пол био у великог заступљен, г. Митрополит није ни ове обишао, већ им држао поуку пола сата о томе, како треба да васпитавају своју дјечу, да раде, да штеде, да се чувају од раскошне ношће и т. д.

У 11 сати Њ. Високопреосвештенство је сиио за богато постављеном трпезом под хладником нарочито за то удешеном. За трпезом је сјело с високим гостом до 100 особа, а остали су око трпезе пјевали и у близини играли народна кола. За ручком је прву здравицу подигао г. Митрополит за дуг живот, срећу и напредак Њ. Кр. Височанства Књаза Господара, која је пропраћена бурним усклицима: „Живио Господар“. Командат бригада г. бригадир Иво Ђуровић напιο је у здравље Њ. Високопреосвештенства, а ђакон г. Калуђеровић у здравље Њ. Кр. Височанства Престолонашљедника. Здравнице су пропраћене усклицима: „Живио“ и „многаја лета“. Од стране општине доњобрчелске и приређивачког одбора, подигао је здравицу г. пош Јоко Гојнић, мјесни учитељ, а било је и још патриотских здравица.

Њ. Високопреосвештенство задржао се до 2 сата послје подне пред манастиром, а тада је, праћен народом, отишао у Горње Брчели, гдје га је добродошлицом поздравео г. учитељ Т. Поповић. Пошто је закратио водичу, одсио је с пратњом у манастир Св. Госпође. Истог дана око 5 сати послје подне вратио се г. Митрополит из Горњег Брчела у Доње Брчело и ту је окупљеном народу изјавио, да ће се заузети, да се у оба манастира направе иконостаси и нужне оправке, што је по повратку свом на Цетињу и учинио и саопштио преко власти, да ће се одмах рад отпочети.

Послије малог одмора г. Митрополит је отишао за Подгор. Пролазећи кроз Томиће у Брчелима, био је од народа дочекан на граници те општине, гдје га је од стране присутних поздравео са неколико ријечи г. С. Ђонович. Свраћао је у храм св. Томе, а пред иступом је била постављена трпеза за дочек г. Митрополита. Многобројни народ уз брујање звона испратио је до границе свог племена г. Митрополита, жалећи што поред најбоље воље није могао придодати још сјајнији дочек неуморном раднику, који је својим заузимањем подигао углед цркве, вјере и морала у народу, а свештенство дигао до висине, која одговара њиховом светом позиву.

ПРИВРЕДА

Утицај топлоте у животу пчеле. „Топлота је животни елемент пчелин“. То нам показује свакога прољећа први излет пчеле ради „чишћења“, излет на топлим сунчаном зраку; то нам показује и свака она на хладној земљи укочена пчела и шио пчелин пресад, кад он зими, повлачећи се пред хладноћом, тражи прибижишта надирањем ка топлим средишту своје, гдје се налази матица с младом пчелом.

Стога је лако разумјети оно што су најновија испитивања утврдила, да се шио пчелин пресад узет као једно тијело, увјек тако смјешта и намјешта, како ће најбоље искористити отпријевање и загријевање сунчево. „Пчела сиса сунце“.

Овај ненакнадни значај топлоте за пчелу како спољне, сунчане топлоте, тако и унутрашње животне топлоте, завео је

Наситивши се овога пута ватешким дјелима. Константин Гињар поче читати скромна добротинства и посвети се олакшавању еспиритских невоља. Али новац, који је носпо свирожним радницама трошио су њихови мужевии по врчмама: одјело, које је раздавао радницама, наученим на хладноћу, учини да добију знањање плаћа: једног несто које је узео предаде бјесношћу шесторици у кварту: а војнички зајеник кога је купио за једног интересног младића, предаде непријатељу кључеве једне тврђице.

Константин-Гињар помисли да новац чини више зла него ли добра и у мјесто да растура бољу филантропију учини му се, да ће боље бити, ако је концентрује само на једно биће. Усвоји дакле једну свиротцу која никако не бијаше лијепа али која је била обдарена најређим подобностима и коју подиже сном очинском милошћом.

Авај! он бијаше тако добар, тако одац, тако љубазан прама њој, да се она једно вече баци пред његове ноге и исповеда му да га воли. Он покуша разасити јој, да је сматра као своју кћер, и да би се одјећао грешник, ако уступи кушању каје му она луди. Показа јој очински, да је буђење својих осјећања узела као љубав, и обећа јој у осталој да ће се покорити овој природној

ономени тражећи јој што брже мужа, не додостојна. Сјутра дан је нађе оружену пред својим вратима, с ножем у срцу.

Одмах се Констан Гињар одрече своје улоте тајнога добротвора, и закле се да ће у будуће, да би чинио добро, задовољавати да спречава зло.

Неко вријеме за тим би стављен под истрагу случајно за злочин, који је неко од његових пријатеља хтио учинити. Он га је могао јавити полицији, али је више волио да спречи злочин, а да не пропадне кривац. Умјеша се дакле као пријатељ у дјело које се спремао, успије да похвата све коние и чекаше одређени тренутак, да све осујети, постаравши се о свачем. Али доузда, него је хтио да штеди, добро је знао своју улогу и посао учеси тако, да злочинство би извршено, злочиници спашени, а Константин Гињар затворен.

Тужба државног тужиоца против Константа Гињара бијаше брзо узор дјело логице. Напомену цео оптужеников живот, и његово бједино дјетињство, казне изгњалца са испица, смјелост његовог првог покушаја враће, гадно саучешће у буци централне тамнице, његово бјетство из Кајене и повратак у Француску под лажним именом. Почев од овог момента нарочито, говорник достиже нај-

моге испитаче на мисао, да је топлота за пчелу и њен живот закон који је одређује, да је топлота за њу основни закон — закон који њоме влада на свима тачкама и на свима степенима њенога битисања и њезинога развића.

Али при том схватању, које је у велико распрострањено, бркају се двије ствари: **закон и услов за живот.** Топлота је за пчелу неминовни животни услов, а не закон, пошто је пчела у стању, ако је прилике на то приморају, да тај животни услов производи сама из себе, а оно што је производ **самствене промјене материја** није још и закон, бар не основни закон који све себи потчињава.

Потреба топлоте за пчелу различита је за разне периоде развића, од 8—10° као крајњих граница, за останака поједине пчеле ван преседа (ван клубета или купе пчеле), пење се иста у гнезду, зими од 22 па и 32°, а љети највише до 38° Цел. и преко тога.

Чињенице доказују, да пчела и на најоштријој зими, играјући се лако и врло брзо може произвести тако високе степене топлоте, само ако јој не оскудјева на потребном „гориву“ за подлагање: меду. Обратно она је вична да стварањем промаје, несносну жегу, свушћу топлоту смањи, јер преко 38° топлоте нагоне пчеле, да остављају гнездо и да се на пољу на сједалу и на спољашњим кошницама накупе.

Исто тако из искуства знамо, да поједина пчела сама из себе није у стању ни један степен топлоте да дода својој окодини, нити својој сопственој животној топлоти коју црпи из цијело: пчелиног преседа, јер иначе не би се на 8° укочила, докле на 9 и 10° топлоте у пољу, у стању је да лети.

Дакле ми овдје стојимо пред чудноватом чињеницом, да докле поједина пчела, одвојена од свога преседа није у стању, из себе саме да произведе ни један једини степен топлоте, докле је цио пресад заједно у стању да са лакоћом производи топлоту од 30—33° и да је на истој висини и равномјерно одржава.

Као и у цијелом органском свијету, тако и код пчеле при произвођењу топлоте долазе у обзир два извора за њено стварање. Један је механичко-физички покретањем (трењем), а други је органско-физиолошки појавама сагоревања при промјени материја у тијелу. Пчела се користи објим изворима топлоте, те да спољашњој од сунца јој дарованој топлоти дотури толико, колико јој је нужно за подмирење њене различите високе потребе у топлоти.

Покретањем густо маљавих удова, већ постаје топлота трењем. Она постаје исто тако и унутрашњим трењем органа и ћелија у пчелином тијелу. Наравно да ни овај извор топлоте није првобитан, већ се и он на крају крајева мора свести на хемиско-физички извор, гдје се из угљеника, сагорењем помоћу кисеоника, производи топлота.

У пчеличном тијелу више се топлоте ствара појавама промјене материја. Пошто јединица угљеника (угљехидрати) у крви, долазе у додир са кисеоником из ваздуха, те заједнички производе угљену киселину, ствара се топлота. Угљеник у пчелиној крви махом се састоји из угљехидрата произлазећих из меда. Дисањем придолаје им се у изобилној мјери кисеоник и тако се на енергичан начин врши оксидација (сагоревање). Како се трахе налазе разгранате у свима дјеловима

пчелинога тијела, то цијела површина крви која кроз њено тијело кружи, при сваком удисању бива прожимана ваздухом пуним кисеоника. На тај се начин при брзом дисању врши силно распадање угљехидрата, под утицајем кисеоника и тиме размјерно и ванредно јако произвођење топлоте.

Па ипак поједина пчела сама и најубраганим дисањем није способна, да из себе произведе ни 1° топлоте. **А у томе је и најбољи доказ, да поједина пчела, сама, није способна ни за живот.**

Дневне новости

Отпутовао под Острог. Његово Височанство Књаз Мирко са Њ. В. Књагињом Наталијом отпутовао је јуче под Острог, гдје ће бити присутан на великом тројичкоме сабору и поклонити се моштима Св. Василија Острошког Чудотворца. Са Његовим Височанством отпутовали су министар правде и заступник министра просвјете и црквених послова г. д-р Секула Дрљевић.

Митрополит под Острогом. Његово Високопреосвештенство Митрополит Господин Митрофан отпутовао је у четвртак изјутра у Подгорицу, гдје је преноћио и отуда јуче изјутра продужио пут до Манастира Острога, гдје ће на први дан Духова у Горњем Манастиру код ћивота Св. Василија одслужити архијерејску литургију. Као и сваке, тако и ове године Његово Високопреосвештенство држаће пред многобројним народом сходну проповјед.

Помиловани. Његово Краљевско Височанство Књаз Господар ономад је посетио Цетињску Тамницу и тијем поводом помиловао је 12 осуђеника од даљег издржавања казне. Међу помилованима налазе се и два аустријска поданика, које су зимус наше пограничне власти биле ухватиле у шпијунажи. Они су стражарно спроведени до границе и предани аустријским властима.

Султанови изасланици. Као изванредни султанови изасланици долазе на Цетиње шеф генералштаба Халил паша, и први шамбелан султанов, Мутфи беј, да нотификују ступање на пријесто Мехмеда V. Они ће предходно ићи у Биоград у истој мисији.

Владин комесар. Књажевска Влада одредила је за свога комесара на тројичинскоме сабору под Острогом команданта бјелопавлићске бригаде бригадира г. Блажа Бошковића.

Подгоричка Банка. Због једне парнице, коју је имала Подгоричка Банка, овијех дана долазили су на

вати се дуго на овом пошљедњем дјелу. Ту је порад свију бестидних одрицања оптуженикових, јасност потпуна, треба дакле осујити овог човјека свом законском оштрином. Судити треба праведно, али се не зна колико ће се довољно осујити. Има се поела не само са великим злочињцем, већ с једним од оних злочињачких гепија, од оних злих и лицејерних чудовишта, која чине да се сумња у врлину и да се очајава за човјечанство.

Пред таквом оптужбом, адвокат Константа Гвиљара могао је да заступа само лудост. Он је то чинио што је боље могао: говорио је о патолошким случајевима, опширно је и научно доказивао о нервози злочињства: представи свога клијента као неодољивог монумента, као неку врсту бесвијесног Панаџоса, и заврши говорећи да се такве аномалије претресају прије у лудници него у суду.

Константин Гвиљар би осуђен на смрт једногласно.

Људи од врлине, које мржња на злочин начини дивљим, беху зашесени од радости и вишаку браво.

Смрт Константа Гвиљара била је као и његово дјеланство, примјерна али без страха и без најештања мирна изгледа, као што му је и савјест с мученичком недрином, ко-

Цетиње представници банчине у праву и том приликом у присуству господу министара имали су част да буду примљени од Његовога Краљ. Височанства Књаза Господара. Господар се код представника Банке у појединостима извјештавао о стању банке, њеном раду и држању и изјавио задовољство због њаного напредовања и успјеха, препоручивши присутним министрима, да јој **поклањају своју пажњу**, кад год јој и у колико буде потребно.

Свечаност у Котору. Многи наши угледнији и образованији грађани пошли су у Котор, да присуствују на свечаности освећења нове цркве, које ће сјутра извршити нови боко-каторски епископ Преосвећени Господин Доситеј Јовић. Сјутра ће у Котору бити народа из свију крајева Боке.

Излет. Данас су ради излета отпутовали у Бар и Улцињ ђаци VII. и IV. разреда В. Гимназије. Баке воде професор г. Вакети и Рајнвајн.

Дар неба. Јуче рано изјутра отпочела је падати топла и плаха јужна киша, која је добро натопила земљу. Како је пошљедњих дана била велика суша, то је ова киша дошла у право вријеме и може се сматрати као неочењиви дар неба.

Пашчад по улицама. У пошљедње вријеме по пријестоничким улицама виђи се пашчад у тако великом броју, да се од њих не може слободно улицама пролазити. Како сада настају несносне љетње жеге и врућине, а осјетиће се и оскудица у води, то пријети озбиљна опасност, да та нагомилана пашчад не побјесни. Зато још унапријед обраћамо пажњу надлежних на ову озбиљну опасност по грађанство како би пријестоничке улице опростила од ових силних паса.

Од уредништва. Због празника идући број нашег листа изаћи ће у суботу.

Република о ћесару. Лист „Република“, који излази у Биограду, у своје пошљедњем броју донио је оштар напад на Цара Франца Јосифа, вријећајући га лично и улазећи у његов породични живот. Аустро-Угарски посланик у Биограду гроф Форгач одмах је због тога уложио протест код председника српске владе, који му је дао сатисфакцију.

Депутација из Гацка. Из Сарајева јављају, да је тамо приспјела једна депутација Срба из Гацка, да поради да се опросте од великих глоба сви они који су осуђени само

ју цијели свијет узимаше за животињску слабост.

На пошљедњем часу, знајући да је џелат сиромаш и да је отац благо му објави да му је завештао цијело имање, тако да је узбуђени извршилац три пут напаво почињао, да би пресекао врат своје добротвору.

Три мјесеца допије, један пријатељ Константа Гвиљара дознаде, долазећи с далеког пута, жалостан крај овога човјека, чјије је саслуге он једини познавао. Да би поправио толико, колико је могао неправду судбине, купи комад земље за вјечност, поручи лијеп споменик од мермера и стави натписе своје пријатељу.

Сутра дан умре од навале крви.

Ипак поштот грошкови бјеху плаћени напријед, галотинирани доби свој гроб. Али радник одређен да пареже натписе, поправи на њему једно слово, рђаво напласано у рукопису, и сиромаш добри човјек (*homme de bien*) непознат за живота, лежи с овим натписом до вјека:

Овдје лежи Константин Гвиљар
никакав човјек
(*homme de rien*).

зато што су њихови укућани ускочили у Црну Гору за вријеме анектирања Босне и Херцеговине.

Миловановић у Риму. Страни и српски листови саопштавају, да српски министар иностр. дјела г. др. Миловановић путује у Рим и да се његов пут у Италију има довести у везу са вјереном Његовог Краљ. Височанства Принцезе Јелене.

Изасланици. На свесловенски конгрес у Петроград су приспјели др. Коста Кумануди, Милорад Драшковић и др. Радован Кошуткић из Србије, др. Лорковић, Винковић и Тресић-Павичић из Хрватске, др. Баљак из Далмације, Клофач, Крамарж, Прајс, Шајнер и Дирих из Чешке, Дморвски и Ридигар из Пољске, Бобчев и Љуцканов из Бугарске.

Парастос. Данас прије подне данван је у дворској капели парастос војводи Станку, дједу Њ. Кр. В. Књаза Господара.

Бугарско-аустријско пријатељство. Односи између Бугарске и Аустрије постају све срдачнији. Краљ Фердинанд при пријему аустријског посланика у Софији изјавио је, да пријатељство између Бугарске и Аустрије бива сваки дан тјешње и чвршће. Посланик аустријски одговорио је, да је његова влада пресрећна, што се пријатељство између обадвије државе претвара у чврсту неразлучну везу узајамнога повјерења.

Краљ Фердинанд полази у мјесецу јуну у Ишл, гдје ће се састати са Царем Францом Јосифом.

Народно здравље

Забавиње по парковима. — Варошка дјеца и љети мало имају прилике, да се у зеленилу и најчистијем ваздуху проведу. У варошким засадима и парковима ријетко је кад за њих згода, да се могу у повећим групама састајати и играти, а што је још главније: сиромашнију дјецу нема ко тамо да нагледа и чува.

Да се томе како помогне, почели су по већим страшим варошима у јавним парковима осипити „Дјеца Игралница“. А да омет уза свако дјетете не мора ко од његове куће бити и укриј дјетета дашгубити, општине плаћају нарочите забавиље, којима је задаћа, да се по цио дан у парку задрже, и о дјети — њиховим потребама и забавима — брину. Така забавишта по засадима и парковима већих мјеста ваљало би и код нас подизати.

Плодност бракова у Угарској. — Међу народности има неке разлике и по плодности бракова. То се дјелимо види из Статистике Угарске, где разне народности упоредо живе. Тако на 100 бракова долази просјечно дјете:

	У Ужој Угарској:	У Хрв. Слав.
Међу Мађарима	422	411
« Илјемцима	489	489
« Словацима	422	470
« Рутенима	480	465
« Јеврејима	477	391
« Румунима	385	—
« Хрватима	399	357
« Србима	403	371

Плодност жена. — Год. 1904 било је у Србији 443.537 удаћих жена од 16 до 50 год свога живота дакле у добу кад могу рађати. Од њих је те године родило само 103.779 жине дјете, 2088 жртве, свега дакле 105.767. Према тој размјери плази, да жене од 16—50 у браку просјечно рађају сваке 4 године 2 мјесеца и 9 дана.

Тјелесна вежбања и црвена крвна зрнаца. — Крв хранити и заглавља све ћелије у тијелу — дакле и цијело тијело — а главни саставни дио крви су црвена крвна зрнаца. Она пријају кисеоник из ваздуха и разносе га по цијелом тијелу да се употребе, а она пријају и остатке промета из ћелија и естуррају их из тијела. Од њих дакле зависи цио промет материја у тијелу. Што је њих више и што она боље врше своју задаћу, тим потпуније и савршеније теку и све друге обаве тијела.

црвена крвна зрнаца се умножава:	
пливањем	за 21%
трком	„ 16% „
ходом	„ 12% „
велосипедом	„ 12% „

Отров дувана. — Главни отров дувана је никотин, а њега има и у диму. При пушењу доспе у уста пушачу од 1 гр. никоте 5 милиграма никотина, а од 1 гр. цигарете 4 милиграма никотина. Из дима пређе у тијело од 1 гр. никота 0.3—0.8 милгр., а од 1 гр. цигарете 0.4—0.5 милгр. никотина. Никотин је тако жесток отров, да га човјек већ осети, кад узме од нега 15 милиграма.

Мушко и женско. — Крв желина је водљиванија и оскуднија крвном бојом. Кожа јој је тања и везивија. Мишићи износе код мушкога 41 80/100 цијеле масе тијела, а код жене 35 80/100. Зато желина тијело има олет више сала. Женски мишићи су бљећи, мекши, водљиванији. — Кости су код жене ситније, слабије, гаче.

Замантите. — Њежне, неразвијене и бљеде особе нека се нарочито чувају појачаног рада. — Не мејте вој у уста. — Јектика се добија у затвореним просторима, а не напољу. — Није истина, да јектика не може прећи са младе на старију особу. — Не носите сметлиште и ђубре у везењима и сувњима, за воје ће се послје ситпа дјечица хватати.

Успјеси санаторија у борби против туберкулозе. — По статистици њемачких санаторија за грудоболне (Lungenheilstätten) проведе болесник просјечно 3 мјесеца у санаторији. За то вријеме поправе се 2/3 јектичавица; 1/2 се златро поправи, а 1/4 сасвим оздрави. Грозницу изгубе 2/3 болесника, а башице туберкулозе у плувачици 1/3. Више од 9/10 болесника просјечно отежа за вријеме лијечења преко 6 вјр. Од 100 тих болесника су послје 5 година још них 43 мушка и 50 женских за зараду способни.

Смртност од туберкулозе у Румунији. — У румунским окружним нарпизима

умрло је од туберкулозе годишње:

Год. 1898—1904	318	на 100.000 становника
" 1905	392	" "
" 1906	321	" "

у цијелој земљи просјечно умре од туберкулозе годишње:

у Румунији	300	на 100.000 становника
" Србији	332	" "
" Аустрији	336	" "
" Угарској	441	" "

Грчки конгрес за сузбијање туберкулозе. — Овог мјесеца одржаће се под заштитом грчког престолонаследника приј конгрес против туберкулозе у Грчкој.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Богата просјакиња. Није риједак случај, да се послје смрти некога просјака нађе у његовом сиромашном стану повећа сума новца, ма да се дотични просјак мучно и гладан и жедан. Ту скоро код једне старе просјакиње у Грацу, у Штајерској, која је становала у једном мрачном подруму и хранила се најлошијом храном — нађена је велика свота новца — преко сто хиљада круна. Поред свега тога, што је та жена била тако богата, ипак је послала и патила се толико, да су је недавно изнемоглу и гладну однијели у болницу.

О шампању. Шампањ представља аристократу од свих вина, а нарочито се пије за вријеме месеојећа. Земља, гдје зри гројде од кога се шампањ справља, дакле шампањ, који се састоји из кнежевине Седан и покрајина Шалоне, Ремона и Сеноне у сјевероисточној Француској потпапа је 1284. године женидбом Филипа IV. са Јованком од Наваре, Француској. Дакле је источни дио Шампања сиропен, те носи име „la roailleuse“ западни је много лепши и богатији, а ту расте гројде, од кога је први калуђер из Хоф Виљера код Епернаја *направио шампањ*.

Историска је истина, да се на састанку Карла IV. краља француског и Већеслава Ческог, који је био у мају 1397. год. на неколико година послје косовскога боја; и то у Ремсу толико пило шампања, да неколико дана краљеви нијесу могли приступити преговорима, јер су били у Беуту, али је производња шампања тек од 1700. год. узела шире размјере кад је калуђер Дом Перињен почео први плуту као чеп за флаше употребљавати.

Први винар, који је на велико почео справљати шампањ и мијешати га са разним ликерима био је Моет у Епернају, који је рескрирао да 1780. год. остави првих 6.000 флаша тога „ђаволског вина“ за дошњу продају.

Он је умно да заинтересује француски двор тим вином, те је у брзо шампањ постао дворско пиће, не само за вријеме Луја XVI већ и за вријеме првог Наполеона. Али је шампањ постао свјетско пиће, тек послје прве инвазије 1814. год. када су Нијемци, Аустријанци, Енглези, Руси и Шведи завољели и његову славу разнијели широм свијета. Инвазија је тада оштетила варош Шалон са 47.000 флаша, у Епернају опљачкан је Моет са 60.000 флаша. За тај губитак Наполеон је за вријеме режима од 100 дана прикачио старом Моету на груди крст почасне легије.

У Њемачкој је вино врсте шампања добило име сект 1826. год. Прије тога сект се справљао на канарским острвима готово од сувог (secco) гројда. Гете, Шилер, Кант, па и цар Вилем I. особито су поштоваоци биле секта. Па и Бизмарк га је радо пио.

Шампањ се данас производи у три врсте према количини угљених гасова, које има у себи, и у тима разним бојама carte blanche, carte poire и carte jaune.

Порез у старо вријеме. Плаћање пореза је још из најстаријих времена. Само се сада плаћа друкчије, а прије је било сасвим другаче. У Пруској је некада постојао порез на одијело и парок. Ко је носио одијело украшено везом, сребром или златом, плаћао је талир, а за парок у три талира. Ко се по Берлину хтио колима да вози морао је плаћати три талира годишње што је кварно улице. Женске су морале плаћати годишње талир за ношење шешира и украса. Два су талира мрали плаћати сви они који су пили чај, чоколаду и кафу.

Моћ марсељезе. На мјесто прије неколико година у прах и пепео изгореле опере Comique саграђена нова комична опера најљенше је позориште у Паризу. Ово што ћемо испричати ових дана се десило у овој опери на представи Massepet-ова Werther-a. При крају трећег чина чула се озго страховита бука, налик на буктање пламена. Од тог се публика тако преставила, да се са више страна повикало: ватра! На то сви, који су били у позоришту, скочише и појуреше к излазима. Наста у час општа забуна и пискање. Тренутак је био врло кобан, јер су неке људе у оној гомили већ срушили на земљу. Узалуд су глумци, шапачи и чланови оркестара помињали свијет, да се умири, јер се није ништа зло случило. У том управљачу оркестра сијевну кроз главу срџна мисао и он даде знак свирачима, да се свира марсељеза. Тек што су се први звуци марсељезе почели разлегати по опери, претрављени свијет се намах као на неко чудо умири и свако се на своје мјесто поврати. Марсељеза би завршена уз бурно плескање и уз громогласно клицање: браво. Послје се дознало да је она бука долазила од леда, који је у густим млазовима падао на стаклени кров од опере. Марсељеза, види се, има ту чаробну моћ, да и распаљује и ублажава духове.

Енглеско друштво за распрострањање Светог Писма. У Енглеској постоји одавно тако звано „Енглеско библиско друштво“, коме је циљ да књиге Новог Завјета што више распространи по свијету. То друштво превело је Свето Писмо досад на 400 језика. А о раду овог друштва зна се ово: да је издао Св. Писмо на енглеском језику за народ, на коме је изгубило досад 30 милиона круна због јевтиности (стаје 5 пара). Даље, друштво троши годишње преко 30 милиона круна на ширење Св. Писма. У Кинеској друштво је продало за пошљедне три године око два милиона књига Св. Писма, а у Индији 70.000. Растурањем Св. Писма по свијету баве се 900 филијала друштвених, те је 1906. године главно Друштво (у Енглеској) имало прихода од проданих Светих Писама преко 58.681.025 а расхода око 5.552.025 круна. Године 1907. Друштво је раздало бесплатно преко 400.090 Св. Писама.

Из бугарске цркве. Према статистичким подацима у Бугарској је било 1905. г. 2223 парохије, црква 2014, 301 капела и 92 манастира, од којих су 77 мушких и 15 женских. Свештеника је било 1902, калуђера 150, калуђерица 318. Од 1992 свештеника 670 елементарног образовања, 700 је свршило нижу школу, 277 гимназију, 272 богословско училиште, 27 духовну семинарију, 18 педагошко училиште а 2 су више богословског образовања. У Источној Румелији, која припада Бугарској, било је 720 парохија, 657 црква, 235 капела, 17 мушких и 5 женских манастира. Дакле 1905. г. у цијелој Бугарској било је свега 2943 парохије, 2671 црква, 536 капела, 94 мушка и 20 женских манастира.

Криза швајцарских сатова. Индустија сатова у Швајцарској дошла је у оштру кризу, због велике конкуренције њемачких, француских и америчких врло јевтиних сатова. Ушљед тога многи сајциски радници не могу да добију посла, а и плата им је знатно смањена, а они који су досад имали 50—70 франака на недјељу, не добијају сад више од 30 франака недјељно.

Киша и животиње. Лавови, тигрови и друге животиње, из рода мачака боје се кишом. То се може чешће проматрати у звјерињацима или у менажерјама. Кад је кишовит дан, они немарно трче по својим кавезима, непрестано урличући и дречећи. Тек кад им се да нарочити оброк врелога млијека, смире се, јер онда могу да спавају.

Курјаци воле мутан, кишан дан. Таквих дана могло би се њихово понашање назвати готово љубазним. Ма како да је курјак иначе подмукао, мутних и кишних дана чувар га се не треба бојати, јер је

курјак тада тако срећан, да ни муви не би учинио штогод на жао.

Мајмуни се, чим удари киша, снујде. Кад на прозор виде кишу, они савију руке себи над главом и тако сјде по читаве сате. Такав положај разумије се, штити главу, то је нека примитивна врста кишобрана. Тако су и људи, док још нијесу познавали одијела ни станова, сјдили пред препотопским огромним папратима.

Гвоздене посјетнице. У Лондону од најновијег времена од гвожђа праве посјетнице. Ови листови се праве од врло фино и танко углачених гвоздених плоча, те се на црном пољу налазе сребрена писмена. Са овакове посјетнице употребљено гвожђе тако је утањено, да 40 посјетница стављених једна на другу износе у дебелини само један милиметар. Ове су посјетнице не само много трајније од папирних посјетница него су уједно и јевтиније.

Шта уради пиће. Необична се трагедија одиграла у Шамшванду, селу близу Марошвархеља. У тој трагедији је опет узрок прекомјерно пиће. Жена ондашњег учитеља Алберта Калија стално је пила, те је прије неки дан пјана напала на улици свога мужа и хтјела га убити. Због догађаја муж се од срамоте убио. Кали је оставио за собом шесторо дјете.

Најновије вијести

Демонстрације у Љубљани

Прошле недјеље приређиване су свечаности по цијелој аустриској монархији у прославу битке код Асперна. У Љубљани су поводом тих свечаности биле демонстрације антимилитаристичке.

Забрањена скупштина

Најугледнији Срби и Хрвати сазвали су у Дубровнику скупштину противу велеиздајничког процеса у Загребу, али је држање скупштине забрањено.

Нови универзитет у Русији.

Руска дума примила је закон, који се односи на оснивање универзитета у Саратову.

Њемачки језик у Далмацији

И поред тога што је у Далмацији уведен српски језик као службени, наређује се сада да се са војничким областима и жандармеријом као и са областима ван Далмације кореспондира њемачким језиком!

Русија према Аустрији

Генерални гувернер у Варшави генерал Скалон стигао је ових дана у Петроград и поднио цару опширан извјештај о приједлозима руског ратног министра Редигера, према коме би се укинуло неколико фортица према Аустрији, а број војника смањено. Генерал Скалон је одлучно прочиван овом приједлогу, те је сада наређено да се он поново ревидира.

Чеси противу војске

У Чешкој је врло велико негодовање противу аустриске управе, те се све више шири нетрпељивост противу војске. Антимилитаристички покрет заузима све више маха. Тако јављају сада, да су у Кладењу, приликом ступања Чеха у војску, дошли сви војници са црном траком око руке и кокардом на прсима. На кокарди је исписано било: „не уби!“ Они су сви стављени под суд.

Телеграми

— Бечког Кор. Бироа —

од 14. 15. и 16. маја

Казна војске.

Цариград. У дневном реду министарства каже се, да војници двију класа, који су учествовали у побуни и ако нијесу били подстрекачи, нијесу достојни да носе војничке униформе, те ће бити за три године употребљени на радовима жељезничким.

Бугарска војска

Софија. Према наредби министарства војног, отпуштаће оних резервиста, којима истиче рок у петак, одложено је, те ће остати у војсци до даље наредбе. Политички кругови мисле, да је бугарска влада намјерена тиме да учини нови притисак на порту, да би убрзала ствар са источним жељезницама.

Рад пријеког суда

Цариград. Потврђено је седам нових смртних пресуда. Виши број официра и цивилних званичника, као и неке хоће ослобођени су. Неколико виших чиновника старог режима, а међу њима и бивши министри, послато је у заточење на острву Тринкипу. Њихова су имања заплијењена по пресуди.

Чариков посланик

Петроград. Држи се, да ће Чариков, помоћник министра спољних послова, бити постављен за посланика у Цариграду на мјесто Зиновјево.

Вјешање у Цариграду

Цариград. Јутрос је објешено петнаест особа. Глас да се међу објешенима налазе два пуковника, први евнух бившег Султана, виши државни званичници и уредници листа, учинила је велики утисак.

Бугарска и Турска

Софија. Вијест пуштена из Софије, о задржавању резервиста нетачна је. — Министарски савјет одлучно је да упути Порти протестну ноту због даљег закашњења у ствари накнаде за источне жељезнице. Бугарска влада у случају даљег закашњења, сматраће се ослобођена свију обавеза, користећи се правом да предузме мјере које нађе за добро, с обзиром на држање порте.

Италија и Турска

Рим. Комори је поднешена једна интерпелација, да талијанска влада посредује код осталих велевласти, нека се већ једном смакнућа у Турској сврше.

Криза у Угарској

Будимпешта. „Аз Ујшаг“ др. Векерле отпутовао је у Беч. Он ће извијестити владара да се ни фузија не може провести, као и то да нема изгледа, да би коалиција могла и надаље заједно остати. Векерле ће дакле само о утисцима и разним евентуалностима моћи извијестити, али не о једном позитивном начину, како би се криза могла ријешити. Владар неће никакве одлуке изрећи, него ће се највише о томе изразити, хоће ли и када ће доћи у Пешту.

Д-р Векерле у Бечу

Беч. Векерле је приспио данас из Будимпеште овамо и одсјео у мађарској палачи. До подне је био у министарству спољних послова, и имао је са министром бароном Еренталом подуљу конференцију. Владар ће примити министра-предсједника тек сутра у аудијенцију.

Порез на пиво у Аустрији

Праг. „Prager Tagblatt“ јавља, да ја влада одустала од намјере, да уведе порез на пиво. То би био први већи успјех социјалних демократа, који су, чим се о тој владиној накани сазнало, повели живу парламентарну противакцију.

Пољски ђаци у Будимпешти

Будимпешта. Данас долазе 30 слушаоца лавовског пољског политехникума у Будимпешту, да врате посјету мађарској свечуној омладини.